

זבחים פרק יג'

משנה א'

משנה ב' בענין חיוב חטאת

טמא שאכל, בין קדש טמא ובין קדש טהור, חייב.

[אפילו אם נטמא הבשר קודם, איסור חל על איסור באיסור כולל].

רבי יוסי הגלילי אומר, טמא שאכל טהור, חייב.

וטמא שאכל טמא, פטור, שלא אכל אלא דבר טמא.

[פירוש זה בין כך נטמא ואין איסור חל על איסור]

אמרו לו, אף טמא שאכל טהור, כיון שנגע בו, טמאהו.

[הם סברו שפוטר משום שהבשר פסול כעת ולא משום אין איסור חל על איסור, ולכן

נסמך למשנה הקודמת].

וטהור שאכל טמא, פטור, שאינו חייב אלא על טומאת הגוף.

כללים

טמא שאכל טהור – במזיד חייב כרת וממילא בשוגג חייב חטאת.

טהור שאכל טמא – פטור מחטאת שאינו חייב אלא על טומאת הגוף !

יש כלל בתורה שנקרא אין איסור חל על איסור :

דוגמא כגון : בשר בהמה טמאה שאכלו בלי שהיטה, אינו עובר משום איסור נבלה כי אין

איסור נבלה חל על בשר בהמה טמאה.

דוגמא נוספת : האוכל בשר פיגול בחלב, אין איסור בשר בחלב חל על איסור פיגול.

לכן אומר רבי יוסי שטמא שאכל בשר טהור אינו חייב משום טומאת הגוף כי חל כבר

קודם על הבשר איסור קל של טומאת בשר, ושוב לא יכול לחול איסור טומאת הגוף.

חכמים חולקים עליו וסוברים שאיסור חל על איסור באיסור כולל, כגון בזה שבתחילה

נטמא רק הבשר, והיה הכהן מותר בכל בשר קדשים טהור, ואח"כ נטמא הגוף ונאסר

בכל הבשר שבעולם, הואיל וחל האיסור על הבשר שהיה מותר חל גם על הבשר שנטמא.

ורבי יוסי חולק וסובר שגם באיסור כולל איסור אינו חל על איסור.

ושאלוהו במשנה מה ההבדל בין אם נטמא קודם הבשר או קודם הגוף, וענה שאם קודם

נטמא בטומאת גופו החמורה חייב חטאת ואם קודם נטמא בטומאת בשר הקלה שוב לא

חל איסור טומאת הגוף.

שאלות :

המקרה	רבי יוסי הגלילי	חכמים
טמא שאכל טהור		
טמא שאכל טמא שנטמא הבשר קודם		
טמא שאכל טמא שנטמא האדם קודם		
טהור שאכל בשר טמא		

מה זה אין איסור חל על איסור ?

הבא דוגמא :

מה הדין באיסור חל על איסור ?

מה זה איסור כולל ?

הבא דוגמא :

מה הדין באיסור כולל ?

משנה ג'

חומר בשחיטה מבעליה, ובעליה מבשחיטה.

כוונת העבודה לשם מי

חומר בשחיטה : שהשוחט להדיוט, חייב. והמעלה להדיוט, פטור.

שנים שעשו

חומר בעליה : שנים שאחזו בסכין ושחטו, פטורים.

אחזו באבר והעלוהו, חייבין.

בחלקים

**העלה וחזר והעלה וחזר והעלה, חייב על כל עליה ועליה. דברי רבי שמעון.
רבי יוסי אומר, אינו חייב אלא אחת,**

המעלה על סתם אבן

ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח.

רבי שמעון אומר, אפלו העלה על הסלע או על האבן, חייב.

משנה ד'

**אחד קדשים כשרין ואחד קדשים פסולין, שהיה פסולן בקודש, והקריבן בחוץ,
חייב. – היות ובבית המקדש עלו בדיעבד חייב ע"ז בחוץ כי אין צריך שיעלה לכתחילה.**

המעלה כזית מן העולה ומן האימורין [י"ג מאימוריה] בחוץ חייב.
 חצי כזית מזה וחצי כזית מזה כי הכל קרב לכן מצטרפים לכזית.

הקומץ – שהוא קרב

והלבונה – מלחם הפנים

והקטורת, – שקריבה במזבח הפנימי.

ומנחת כהנים, – שכל מנחת כהנים עולה כליל למזבח.

ומנחת כהן המשיח, – החביתין שכהן גדול מביא כל יום ויום.

ומנחת נסכין, – הנסכים שמביאים עם הקרבנות.

שהקריב מאחד מהן כזית בחוץ, חייב.

רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כלו.

וכולם שהקריבן בפנים ושייר בהן כזית והקריבן בחוץ, חייב.

וכולן שחסרו כל שהן והקריבן בחוץ, פטור.

המקרה	הדין
העלה כולה בחוץ	חייב
העלה כולה בפנים וכזית בחוץ	חייב
העלה כזית בחוץ והשאר נשאר	מחלוקת האם בפנים פסול או לא רבי אלעזר פוסל וממילא בחוץ פטור וחכמים מכשירין וממילא בחוץ חייב.
חסר ממנה ע"י איבוד או ע"י שריפה	נפסלו בחסרון פטור כי בפנים זה היה פסול

משנה ה'

המקריב קדשים ואמוריהם בחוץ, חייב.

מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ, פטור.

קמצה וחזר קמצה לתוכה והקריבה בחוץ, חייב.

משנה ו'

שלושה מחלוקות התלויות בדין הכשר הקטרת מנחה

בהקטרת כל המתיר או בהקטרת כזית.

הקומץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ, חייב. רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני. אחד בפנים ואחד בחוץ, חייב.

שני בזיכי לבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ, חייב. רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני.

אחד בפנים ואחד בחוץ, חייב. – כי קרב כל המתיר.

שני בזיכי לבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ, חייב. רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני.

אחד בפנים ואחד בחוץ, חייב.

הזורק מקצת דמים בחוץ, חייב. – בזה לכו"ע אין צריך כל המתיר אלא משהוא.

רבי אלעזר אומר, אף המנסך מי חג בחג בחוץ, חייב. – כי ניסוך המים הוא קרבן מן התורה. וחכמים חולקים וסוברים שפטור כי אינו קרבן מהתורה.

רבי נחמיה אומר, שירי הדם שהקריב בחוץ, חייב. – מדובר בשיירי הטאת פנימית דם"ל ששפיכת שייריים מעכבת.

משנה ז'

הקדמה : ראינו במשניות קודמות שאדם חייב על שחומי חוץ רק אם שוחט באופן שבפנים זה כשר, המשנה שלפנינו מדברת בקרבן עוף. בעוף יש דבר מעניין שבכית המקדש עושים מליקה בצפורן, ואילו בשחיטת חולין בחוץ עושים שחיטה. והמחליף פסל. [וכל פרטיהן מסודרין לעיל פרק ז']

ואומרת המשנה את דין עוף לגבי חיוב שחומי חוץ :

המולק

המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ, חייב. – כי היתה מליקה בכשרות.

מלק בחוץ והעלה בחוץ, פטור. – כי המולק בחוץ נבלה היא, שאין מליקה אלא בפנים.

השוחט

השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ, פטור. – כי שחיטה בפנים נבלה היא.

שחט בחוץ והעלה בחוץ, חייב. – על השחיטה חייב מצד שחיטה ועל העלאה חייב מצד העלאה כי נשחט בכשרות כדין שחיטה בחוץ [וע"ז חייבה התורה בשחומי חוץ].

שחיטה ומליקה מכשירים או פוסלים ?

נמצא, דרך הכשרו מבפנים פטורו בחוץ.

דרך = הדבר הפעולה שמחייבתו. הכשרו = חיובו [כי רק אם זה כשר חייב].

והביאור : דרך הכשרו מבפנים – מליקה שהיא סיבה לחיובו בפנים.

פטורו בחוץ. – המליקה היא סיבה לפטורו בחוץ.

דרך הכשרו בחוץ – השחיטה שהיא סיבה לחיובו בחוץ.

פטורו בפנים. – השחיטה היא הסיבה לפטורו בפנים.

שחיטה	מליקה	
		בפנים
		בחוץ

טבלת שחיטה בלילה

רבי שמעון	ת"ק	
כשם שהשוחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ חייב	כ"י יש שחיטה בלילה בחוץ.	בחוץ
כך אם שחט בפנים בלילה והעלה בחוץ חייב.	פטור	בפנים

המהלוקת הזו היא חסורי מחסרא במשנה. עיין ברע"ב

רבי שמעון אומר, כל שחייבין עליו בחוץ, – שחיטה בלילה שהיא כשרה בחוץ.

חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ, – חייבין על השוחט בפנים בלילה שהקטירו

בחוץ משום שחוטאי חוץ. [הטעם עיין בעיתוי"ט דהא בפנים אם עלתה לא תרד אית ליה.

וכמו ששנינו פי"ג משנה ד']

חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ. – אבל בדין המפורש במשנה בשוחט עוף בפנים

מודה רבי שמעון לת"ק שפטור בחוץ.

זבחים פרק יג' משנה ח'

למדנו במשנה ו' : הזורק מקצת דמים בחוץ פטור. שיש חיוב על זריקת דם בחוץ.

מביאה המשנה נידונים : א. האם חייב על זריקת שיריי הדם בחוץ ?

ב. קיבל בשני כוסות מה דין הכוס השני האם השני נקרא שירי הדם ?

החטאת שקבל דמה בכוס אחד, – במזרק אחד.

נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים, – פשיטא שחייב משום שחוטאי חוץ על הדמים הראשונים

שנתן.

בפנים וחזר ונתן בחוץ, – נתן את כל הדמים כדינם בפנים ולא שפך שיירים בפנים,

והוציא את המזרק לחוץ ושפך את השירים בחוץ

חייב, שכולו ראוי לבוא בפנים. – מדובר בחטאת פנימית ומתניתין כרבי נחמיה

ששפכת שירים בחטאת פנימית מעכבת לכן חייב על שפכת שירים בחוץ.

בהמשך נלמד במשנה את דין חטאת שחילק את דמה לשני מזרקים, וכן המפריש שני חטאות, ששני אלו

יוצרים מחטאת אחת שני חטאות.

שני כוסות

קבל דמה בשני כוסות – קיבל בשני מזרקים שהדין מאיזה שירצה יזה.

נתן שניהן בפנים, פטור. – פשוט

שניהן בחוץ, חייב. – שתים כי כל אחד ראוי לבא לפנים.

אחד בפנים ואחד בחוץ, פטור. – כי אחרי שעשה בפנים זריקה כדין הדם האחר הוא

דחוי ונשפך.

אחד בחוץ ואחד בפנים, חייב על החיצון, והפנימי מכפר. – חייב על החיצון פשוט,

והפנימי מכפר כי הזריקה שלא בכשרות לא פסלתו.

טבלת דין קיבל דמה בשני כוסות,

המקרה	הדין	הטעם
נתן שניהן בפנים,	פטור .	פשוט
שניהן בחוץ,	חייב .	שתים כי כל אחד ראוי לבא לפנים.
אחד בפנים ואחד בחוץ	פטור	אע"פ שעל שירים בחוץ לרבי נחמיה חייב. כאן אי"ז נקרא שירי כוס הראשון כי הדם שזרק מהכוס הראשונה בפנים בכשרות דחה את השניה שתפסל ותישפך לאמה. לכן פטור על השניה.
אחד בחוץ ואחד בפנים	חייב על החיצון,	כי הוא שחוטאי חוץ
	והפנימי מכפר .	כי הדם שזרק מהכוס בחוץ לא פסל אותו

שני חטאות האם חייבין על השניה משום שחוטאי חוץ

למה הדבר דומה? – הדין של הכוסות שמאיזה שירצה יקריב.

למפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה, והרי

שתיהן עומדות, – ובהם גם הדין ששניהן כשרות ומאיזה שירצה יקריב.

שחט שתיהן בפנים, פטור.

שחט שתיהן בחוץ, חייב.

אחת בפנים ואחת בחוץ, פטור.

אחת בחוץ ואחת בפנים, חייב על החיצונה, והפנימית מכפרת.

המקרה	הדין	הטעם
שחט שתיהן בפנים	פטור	פטור משחומי חוץ
שחט שתיהן בחוץ	חייב	על כל אחת כי בשעת שחיטה כל אחת היתה ראויה לפנים.
אחת בפנים ואחת בחוץ,	פטור	כי זו חטאת שנתכפרו בעליה והולכת למיתה אז לא חייבים משום שחומי חוץ
אחת בחוץ ואחת בפנים	חייב על החיצונה,	כי היתה ראויה להקרבה
	והפנימית מכפרת	כי החיצונה לא פסלתה

ומוסיף התנא דין בשני חטאות שנשחטו בפנים

כשם שדמה פוטר את בשרה, – מן המעילה כי נעשית מצוותה.

כך הוא פוטר את בשר חברתה. – השניה מן המעילה כי בזריקת הדם לראשונה נעשית מצוותה והשניה כחטאת שנתכפרו בעליה. לכן אמר שלא חייבים על הדם בכוס השניה ועל החטאת השניה כדין שחומי חוץ כי זריקת דם הראשונה קיים את מצוותה ודוחה את השניה. 1. מהקרבה 2. מעילה 3 שחומי חוץ.

[סיכום המשנה : יהודי שיש לפניו שני מזרקים עם דם קרבן חטאת, או שיש לפניו שני בהמות של קרבן חטאת [כי אחת אבדה והפריש אחרת] כל זמן שלא קיים את החטאת כדינה חייב משום שחומי חוץ. נתקיימה מצוותה יותר אינו חייב. לכן משנה מאוד מדר הדברים האם עשה קודם בפנים או בחוץ. ויתכן שעשה את שניהם בחוץ וחייב פעמיים.]

פרק יד'

משנה א'

במשנה זו נלמד את דין קרבנות שקבוע לעשייתם מקום חוץ לבית המקדש מה דינם

אם שחט חוץ למקום הזה

פרת חטאת ששרפה חוץ מגתה –

וכן שעיר המשתלח שהקריבו בחוץ, פטור –

והטעם : כי שני אלו יש להם מקום אולם לא בבית המקדש, אז אע"פ שהשוחט ומעלה בחוץ עבר איסור, פטור מכרת של שחומי חוץ.

וכן שעיר המשתלח שלא השליכו בצוק במדבר.

שנאמר ואל פתח אהל מועד לא הביאו, כל שאינו ראוי לבוא אל פתח אהל מועד,
אין חייבין עליו.

משנה ב'

בביאור הפסולים עיין לעיל פ"ח משנה ו'

הרובע,

והנרבע,

והמוקצה, – בהמה שהקצוה לקרבן לע"ז? [ועיין תמורה פ"ו]

והנעבד, – בהמה שעבדו אותה ע"ז.

והאתנן, – בביאור זונה והטעם מנח"נ פר' כי תצא

והמחיר,

והכלאים, – שנולד מתיש ורחל [אע"פ שמצד המין שניהם כשרים פ"ח משנה א']

והטריפה,

ויוצא דופן,

שהקריבן בחוץ, פטור, שנאמר לפני משכן ה', כל שאינו ראוי לבוא לפני משכן ה',

אין חייבין עליו.

[כתוב במשנהו שלוש פעמים מחלוקת ת"ק ור"ש בענין פסול עובר 1]. בעלי מומין
עוברין, 2. תורים קטנים, 3. אותו ואת בנו ומחוסר זמן]. לת"ק פטור לגמרי ולר"ש עובר
בל"ת.]

בעלי מומין :

בין בעלי מומין קבועים בין בעלי מומין עוברים שהקריבן בחוץ, פטור.

רבי שמעון אומר, בעלי מומין קבועים, פטור.

ובעלי מומין עוברין, עוברין בלא תעשה.

תורים שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן שהקריבן בחוץ, פטור.

רבי שמעון אומר, בני יונה שעבר זמנן, פטור. ותורים שלא הגיע זמנן, בלא תעשה.

אותו ואת בנו ומחוסר זמן, פטור.

רבי שמעון אומר, הרי זה בלא תעשה,

שהיה רבי שמעון אומר, כל שהוא ראוי לבוא לאחר זמן, הרי זה בלא תעשה ואין בו

כרת.

וחכמים אומרים כל שאין בו כרת, אין בו בלא תעשה.

משנה ג'

מחוסר זמן, בין בגופו בין בבעליו.

איזה הוא מחוסר זמן בבעליו,

הזב,

והזבה,

ויולדת,

ומצורע,

שהקריבו חטאתם ואשמם בחוץ, פטורין.

עולותיהן ושלמיהן בחוץ, חיבין.

המעלה מבשר חטאת,

מבשר אשם,

מבשר קדשי קדשי,

מבשר קדשים קלים,

ומותר העומר,

ושתי הלחם,

ולחם הפנים,

ושירי מנחות, – כל אלו נאכלים לכהנים.

היוצק

הבולל,

הפותח